

rights». *Problemy tsyvil'noho prava ta protsesu*. [Chastka u statutnomu (skladenomu) kapitali hospodars'koho tovarystva iak ob'iekt tsyvil'nykh prav]. *Proceeding of the Materials of nauk.-prakt. konf., prysviach. 96-j richnytsi vid dnia narodzhennia O.A. Pushkina*. Kharkiv. 21 travnia 2021 r.

14. *Smitiukh, L.V.* (2021). *Korporatyvnyj paj (chastka) iak ob'iekt rechovykh prav u konteksti novitn'oi sudovoi praktyky Verkhovnoho Sudu. Korporatyvne pravo kriz' pryizmu sudovoi praktyky*. [Corporate share (share) as an object of property rights in the context of the latest judicial practice of the Supreme Court. Corporate law through the lens of judicial practice]. EKUS. Kharkiv. Ukraine.

15. *Kukhariev, O.Ye.* (2023). «The legal regime of the share in the authorized (compounded) capital of a business company in the field of investment activity». *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'koho. Seriya: Yurydychni nauky*. Vol. 34 (73). № 4. pp. 41-45.

16. Postanova VS vid za 29 chervnia 2021 roku za spravoiu № 916/2813/18. [Resolution of the Supreme Court dated June 29, 2021 in case No. 916/2813/18]. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98531899>.

17. Postanova VS vid 18 travnia 2023 roku za spravoiu № 344/5528/22. [Resolution of the Supreme Court dated May 18, 2023 in case No. 344/5528/22]. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110999394?fbclid=IwAR266FnbO00dLYOdqMjdHa0EQkljAfB5v0UCWWS9QR6f0FTccMFCNxrUBW#>.

18. *Kibenko, O., Pelypenko, O.* (2021). «A share in the authorized capital of a company as an object of ownership: separate aspects». *Pravo Ukrainy*. № 5. Available at: <https://pravoua.com.ua/ua/store/download/?dtype=article&id=3524>.

19. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 31 serpnia 2022 roku za spravoiu № 924/700/21. [Resolution of the Supreme Court dated August 31, 2022 under Law No. 924/700/21]. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106202089>.

20. Postanova VS vid za 29 chervnia 2021 roku za spravoiu № 916/2813/18. [Resolution of the Supreme Court dated June 29, 2021 in case No. 916/2813/18]. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98531899>.

Abstract.

Ponomarenko O. Protection of property rights of spouses in the exercise of their rights to a corporate share as an object of the right of joint property.

The article analyses the legal nature of a share in the authorized capital of a business entity (corporate share) as an object of civil rights. It identifies practical ways to protect the property rights of spouses to a corporate share in cases where it is an object of joint ownership. As a result of the study, the author came to the following conclusions. 1. A share in the authorized capital of a business entity (a corporate share) is an object of civil rights that are free in civil turnover, and therefore, it can be both an object of rights in rem and a subject of obligatory rights. Suppose one of the spouses contributes to the charter capital of a business company at the expense of the marital property. In that case, the corporate share belongs to the spouses on the right of joint ownership. 2. The choice of an adequate remedy will depend on the object of the legal relationship in which the corporate share is involved. If the right to a share is violated, unrecognized, or disputed within the framework of a legal relationship, then the appropriate remedies will be in rem. If the right to a corporate share is violated in a legal relationship of obligation, it can be protected using legal methods of obligation. 3. The substantive methods of protecting the rights to a corporate share as an object of the right of marital property include a claim for recognition of the right to a corporate share, a claim for division of a corporate share, vindication, and adverse claims. 4. Obligatory remedies for the protection of rights to a corporate share as an object of marital property include a claim for recognition of a transaction based on which rights to a share in the charter capital were transferred to a third party as invalid if it was made without the consent of the other spouse. However, the court may only satisfy such a claim if the counterparty to the transaction is in bad faith. In other cases, the spouse whose share was alienated without the consent of the other spouse is entitled to compensation of half the value of the corporate share from the other spouse. 5. In case a spouse who is not a member of a business entity receives compensation instead of dividing the share in kind, the market value of the corporate share determines the amount of compensation.

Keywords: marital property right, corporate share, share in the authorised capital of a business entity, remedies, property division agreement, property rights, rights in rem, obligatory rights, authorised capital, corporate rights.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Пономаренко О.М. Захист майнових прав подружжя при здійсненні ним прав на корпоративний пай як об'єкт права спільної сумісної власності. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 1. С. 45-51.

Ponomarenko O. Protection of property rights of spouses in the exercise of their rights to a corporate share as an object of the right of joint property. *Actual problems of innovative economy and law*. 2024. No. 1, pp. 45-51.

УДК: 336+001.895+004+316+34

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-1-11>

РЕВАК Ірина Олександрівна¹, доктор економічних наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарної підготовки, <https://orcid.org/0000-0003-1755-2947>

ПІДХОМНИЙ Олег Михайлович², доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, <https://orcid.org/0000-0003-2642-8657>

ВИННИК Сергій Степанович¹, аспірант кафедри соціально-гуманітарної підготовки, <https://orcid.org/0009-0009-0301-8525>

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР: СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Ревак І.О., Підхомний О.М., Винник С.С. Розвиток інновацій у системі фінансового контролю підприємницьких структур: соціальні проблеми впровадження та правовий статус інформаційних ресурсів.

Стаття присвячена вивченню впливу стрімкого розвитку фінансових технологій (фінтех) на систему фінансового контролю у підприємницьких структурах. Висвітлено системні зміни, які відбулись у галузі фінансових послуг завдяки

¹Львівський державний університет внутрішніх справ, ²Львівський національний університет імені Івана Франка

фінтеху і підкреслено його важливість і виклики для сучасного бізнесу. Стаття охоплює дослідження широкого спектру фінтех-інновацій, включаючи цифрові платежі, блокчейн, штучний інтелект та аналітику даних. У роботі досліджено соціальні проблеми, пов'язані з впровадженням інновацій та правовий статус інформаційних ресурсів, залучених до фінансового контролю. Обґрунтовано потенційні переваги та проблеми впровадження технологічних і фінансових інновацій у систему фінансового контролю. Наголошено, що важливо дотримуватися етичних принципів, зокрема щодо конфіденційності даних, прозорості й упередженості, особливо під час впровадження інновацій, таких як блокчейн і штучний інтелект. Розкрито ризики й виклики, пов'язані з впровадженням фінтех-інновацій у сфері фінансового контролю, зокрема, автори проаналізували соціальні аспекти, такі як опір змінам і невпевненість у нових технологіях, а також конфіденційність інформації. Важливою частиною розгляду є також правовий статус інформаційних ресурсів, використовуваних у фінансовому контролі. Виявлено низку обмежень і синергетичних ефектів у сфері фінансового контролю підприємницьких структур, позитивні й негативні аспекти інновацій у системі фінансового контролю та визначення шляхів подолання наявних викликів. Методологічна основа статті включає історичний і логічний методи, правовий, етичний, порівняльний аналіз, метод триангуляції даних. Історичний і логічний методи використано для аналізу еволюції фінансових і технологічних інновацій. За допомогою правового аналізу досліджено нормативно-правові акти, що стосуються відповідної сфери суспільних відносин. Етичний аналіз дав змогу окреслити етичні орієнтири для оцінювання соціальних і правових наслідків інновацій у фінансовому контролі. Компаративний аналіз став основою порівняння підходів підприємств до впровадження інновацій у систему фінансового контролю. Узагальнення ситуаційних завдань уможливило оцінку результатів впровадження інновацій підприємницькими структурами. Метод триангуляції даних забезпечив високу достовірність результатів дослідження. Інтеграція вказаних методів дала змогу отримати всебічне розуміння інновацій у фінансовому контролі, вивчити соціальні проблеми їх впровадження та правовий статус інформаційних ресурсів у контексті відповідних ризиків і викликів.

Ключові слова: підприємницькі структури, інноваційний розвиток, фінансовий контроль, соціальні ризики, соціальні виклики, інформаційні ресурси, правова інформація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Стрімкий розвиток фінансових технологій (фінтех) спричинив революцію у галузі фінансових послуг, утворивши нові можливості й виклики для бізнесу. Нині фінтех охоплює широкий спектр інноваційних програм, включаючи цифрові платежі, блокчейн, штучний інтелект й аналітику даних. Технологічні нововведення змінили традиційні фінансові процеси, а автоматизований фінансовий контроль підприємницьких структур став важливою складовою сучасного управління бізнесом [9]. Фінансовий контроль визначає процедури моніторингу й регулювання фінансової діяльності компанії з метою дотримання правових і нормативних вимог, фінансової дисципліни тощо. Зі швидким розвитком технологій і зростанням складності бізнес-операцій ще більше актуалізується потреба в інноваційних рішеннях для забезпечення ефективного фінансового контролю.

Водночас, як і будь-який бізнес-процес, впровадження інновацій чи прийняття інноваційних рішень супроводжується різноманітними ризиками та викликами, зокрема соціальними, потребує осмислення природи низки правових явищ. Йдеться насамперед про такі соціальні проблеми, як опір змін, нерозуміння (або несприйняття) нових технологій, забезпечення конфіденційності інформації, які можуть перешкоджати реалізації інновацій. Крім того, важливим питанням, яке потребує вирішення, є правовий статус інформаційних ресурсів, що використовуються у фінансовому контролі.

Інновації в системі фінансового контролю бізнес-структур є визначальними для забезпечення прозорості, контрольованості та стабільності господарської діяльності, досягнення певних економічних і соціальних результатів. Розвиток інноваційних технологій і мінливе бізнес-середовище зумовлюють необхідність удосконалення механізмів фінансового контролю.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розкриття можливих обмежень, позитивних і негативних синергетичних ефектів, що виникають у сфері фінансового

контролю підприємницьких структур при взаємодії трьох видів явищ: інноваційних рішень, соціальних передумов і правового статусу інформаційних ресурсів.

Матеріали та методи. Використаний у роботі методичний інструментарій зумовлений метою, завданнями й характером об'єкта дослідження. Методологічною основою стала сукупність методів наукового дослідження, зокрема правового, етичного й порівняльного (компаративного) аналізу, узагальнення розв'язання ситуаційних завдань, метод триангуляції даних, історичний і логічний методи. Так, правовий аналіз було використано для проведення поглибленого висвітлення відповідних нормативно-правових актів з досліджуваної тематики [1-4]; етичний аналіз – з метою окреслення різних етичних меж для оцінювання потенційних соціальних та етичних наслідків технологічних досягнень у системі фінансового контролю. Так, об'єктом дослідження стали такі характеристики, як справедливість, прозорість, підзвітність і конфіденційність процесів розроблення та впровадження інновацій. Компаративний аналіз був використаний для порівняння та зіставлення підходів, які застосовують різні підприємницькі структури до впровадження інноваційних систем фінансового контролю, а також для аналізу правових вимог і принципів відповідного реагування на виклики, пов'язані з цими інноваціями.

Узагальнення розв'язання ситуаційних завдань дало змогу відстежити головні результати запровадження інноваційних систем фінансового контролю у режимі реального часу. Вивчаючи успіхи, невдачі й набутий досвід, дослідники можуть отримати практичне уявлення про соціальні та правові наслідки впровадження інновацій.

Історичний і логічний методи дослідження використані для відстеження еволюції фінансових і технологічних інновацій в історичній ретроспективі. Завдяки цим методам вдалося проаналізувати напрями впровадження інновацій, способи їх проникнення на ринок, забезпечення їх стійкості тощо. Метод триангуляції даних включає такі

етапи, як планування, аналіз даних і поширення результатів. Він був використаний для підвищення достовірності й надійності результатів дослідження.

Завдяки інтеграції цих наукових методів, вдалося отримати всебічне розуміння інновацій у системі фінансового контролю, дослідити соціальні проблеми їх впровадження та правовий статус інформаційних ресурсів як визначального чинника забезпечення контролю. Застосування міждисциплінарного підходу має важливе значення для отримання надійних фактичних даних, обґрунтування управлінських рішень і розширення знань у галузі управління підприємницькими структурами, що стрімко розвивається.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах підприємницької діяльності важливим питанням є врахування балансу між інноваціями, соціальною відповідальністю та дотриманням законодавства для досягнення фінансової цілісності ділових відносин на національному й міжнародному рівнях. Використовуючи людиноцентричний підхід, підприємницькі структури можуть виходити за межі технологій і встановлених правил, сприяючи розвитку культури емпатії, інклюзивності та етичного лідерства. Варто наголосити, що XXI ст. характеризується низкою соціальних ризиків і викликів у сфері впровадження фінансових інновацій, зокрема:

- опір змінам, коли впровадження нових систем фінансового контролю часто стикається зі спротивом працівників, які звикли до традиційних методів та є нерішучими до використання інновацій. У цьому випадку підприємницькі структури мають вирішувати проблеми, пов'язані з безпекою робочих місць, прогалинами у навичках і страхом перед тим, що технології замінять людські функції;

- вразливість до кіберзагроз у системі прийняття цифрових рішень чи реалізації інновацій, коли захист конфіденційних фінансових даних і організація заходів кібербезпеки є критично важливими;

- забезпечення інклюзивності й доступності для всіх зацікавлених сторін, зокрема різних демографічних і соціально-економічних груп населення;

- дотримання етичних принципів, пов'язаних з питаннями конфіденційності даних, прозорості й упередженості. Встановлення балансу між інноваціями та етичними практиками має вирішальне значення під час запровадження таких інновацій, як блокчейн і штучний інтелект.

Ефективна система фінансового контролю, на думку аналітиків, сприяє підвищенню продуктивності праці, оптимальному розподілу ресурсів, виконанню операційних, збутових та інших планів, досягненню виробничих цілей, зниженню рівня зловживань, пов'язаних з незаконними витратами, розкраданням і шахрайством з рахунками-фактурами тощо. Належний фінансовий контроль дає власникам підприємницьких структур, фінансовим менеджерам та експертам гнучкість у розподілі (або перерозподілі) ресурсів. Це підвищує як

продуктивність, так і прибутковість у короткостроковій перспективі, а також забезпечує довгострокову безпеку та зростання вартості капіталу за рахунок підвищення гнучкості й стійкості бізнесу [7].

Цифрова трансформація, зумовлена четвертою промисловою революцією, призвела до появи складних фінансових послуг на основі технологій, відомих як фінтех, які швидко змінили традиційний формат фінансових послуг. Глобальне впровадження фінансових технологій стрімко поширюється через їх проривний характер і значною мірою підтримується учасниками, яким не вистачає підтримки з боку традиційних поставальників фінансових послуг. Фінтех є глобальним явищем, що охоплює безліч інноваційних застосунків у різних послугах, включаючи платежі, фінансування, управління активами, перерозподіл ризиків.

В одному з досліджень [5] автори за допомогою методу анкетування вивчали особливості фінансової поведінки і сприйняття фінтех-послуг представниками поколінь Y та Z. Результати дослідження підтвердили, що головними проблемами під час користування фінансовими послугами обома групами респондентів є надійність/довіра і простота їх використання. Міленіали (покоління Y) більш обізнані (48%) з послугами фінтех, ніж покоління Z (38%), тоді як рівень проникнення смартфонів серед обох поколінь становить 100%. Обидва покоління (84%) виразили бажання користуватись послугами електронних гаманців, при цьому покоління Y (87%) і покоління Z (70%) надають перевагу послугам у режимі реального часу. Загалом фінтех є новою цифровою трансформацією в індустрії фінансових послуг, що набуває все більшої популярності, порівняно з традиційними банківськими послугами.

Проведене Ф. Майсром і П. Бофінгером емпіричне дослідження [10] щодо вивчення інтенсивності конкуренції на глобальному ринку криптовалют та його субринках, підтвердило наявність сильної конкуренції між криптовалютами, які вважаються засобами досягнення спекулятивних та інвестиційних цілей. Водночас існує яскраво виражена конкуренція серед стейблкоїнів як стабільних засобів заощадження та менш виражена щодо функції обміну. Така ситуація зумовлює мережеві ефекти й виникнення монополістичних тенденцій усередині відповідних субринків.

Окрім проблеми довіри між безпосередніми учасниками криптовалютних транзакцій, існує також проблема суспільного контролю сумнівних фінансових операцій з віртуальними активами, що можуть стосуватись відмивання брудних грошей, фінансування тероризму чи інших незаконних операцій. У соціально-економічній площині це пов'язано з проблемою асиметричної інформації та відповідних регуляторних і контрольних механізмів, що ґрунтуються на належному використанні доступних даних.

Водночас у суспільстві, заснованому на знаннях, невпинно зростає роль осіб, які займаються упорядкуванням і зберіганням правової інформації. У відповідній сфері суспільних

відносин відбувається перетин галузей права і соціології, де відповідний зв'язок підкреслює важливість розуміння того, як правова інформація отримується, поширюється та використовується членами соціуму та підприємницькими структурами. Як фахівці з правової інформації, такі особи досліджують, аналізують і надають рекомендації з правових питань, і, таким чином, полегшують доступ до правової інформації. У сучасну цифрову епоху, коли окремі особи та компанії значною мірою використовують цифрове середовище для задоволення власних інформаційних потреб, фахівці з інформаційно-правових питань необхідні для забезпечення координації та роботи з великими масивами правової інформації, що функціонує в електронному вигляді.

З огляду на щораз більші потреби як окремих громадян, так і працівників підприємницьких структур щодо оперування не лише фінансовими, правовими, а й інформаційними знаннями, варто акцентувати увагу на відмінностях між суспільством знань та інформаційним суспільством. Так, суспільство знань зосереджене на забезпеченні людей відповідною інформацією для прийняття обґрунтованих рішень, тоді як інформаційне суспільство більше стурбоване створенням і розповсюдженням необроблених даних [8]. У правовому контексті ця диференціація підкреслює важливість не лише доступу до інформації, але й розуміння її актуальності й достовірності для прийняття обґрунтованих рішень.

Фінансова галузь, зокрема сфера фінансових послуг, переживає нині глибокі трансформаційні зміни, зумовлені використанням сучасних технологій, штучного інтелекту й технології блокчейн-аналізу. Впровадження таких інновацій, з одного боку, сприяє зростанню ефективності, фінансової стабільності, забезпеченню нових можливостей для інвестицій, а з другого, потребує чіткого реагування на нові виклики, вжиття заходів щодо запобігання ризикам і безпечного функціонування фінансової системи загалом [11]. Водночас фінансові інновації не є однорідною групою фінансових подій, оскільки їх наслідки для фінансової системи можуть бути неоднозначними, тому остаточна оцінка їхньої ролі не може бути узагальнена й повинна здійснюватись у кожному конкретному випадку [6]. Будь-які нові розробки у різних елементах фінансової системи, включаючи ринки, інститути, інструменти й механізми регулювання, можуть розглядатися як фінансові інновації, якщо вони сприймаються кінцевим користувачем як нові засоби.

Технологічний прогрес, як-от створення штучного інтелекту на кшталт ChatGPT, має наслідки для юридичних послуг і суспільства загалом. ChatGPT є прикладом інноваційних зрушень у доступі до інформації, її створенні та використанні у відповідних правових межах. Хоч такий інструмент штучного інтелекту як ChatGPT має певні беззаперечні переваги, як допомога у проведенні юридичних досліджень, створенні документів, водночас його використання викликає певне занепокоєння щодо алгоритмічної упередженості,

несанкціонованої практики та скорочення робочих місць у юридичних професіях. Йдеться насамперед про ймовірність виникнення етичних неузгодженостей, пов'язаних з можливою заміною послуг людей-професіоналів послугами штучного інтелекту та ризиками маніпулювання інформацією. Хоча ці інноваційні інструменти можуть підвищити ефективність і доступність правової інформації, однак дотримання балансу між перевагами штучного інтелекту й етичними застереженнями має вирішальне значення в оцінюванні правового статусу інформаційних ресурсів.

У системі фінансового контролю проблематика поєднання інновацій, соціальних проблем і правових питань створює новий формат сучасних бізнес-операцій. Оскільки підприємницькі структури прагнуть підтримувати цілісність, прозорість і ефективність управління фінансовими потоками, вони постійно мають справу з низкою чинників, які впливають на прийняття рішень щодо отримання відповідних результатів. Штучний інтелект, блокчейн і великі дані постають як трансформаційні сили, що пропонують безпрецедентні можливості для автоматизації, прозорості й аналізу технологічних процесів. Розвиток інновацій такого ґатунку зумовлює революційні зміни у традиційній системі фінансового контролю, даючи змогу суб'єктам бізнесу ухвалювати непрості рішення на основі великих масивів даних, а отже оперативно вирішувати складні завдання. Під час впровадження інноваційних технологій підприємницькі структури стикаються з проблемами соціального характеру, їх соціально-економічними наслідками, намагаючись пом'якшити відповідний негативний вплив на працівників, клієнтів і суспільство загалом.

Одним із суттєвих нововведень у сучасній системі фінансового контролю, на нашу думку, є багатоаспектне використання штучного інтелекту. Безумовно, алгоритми штучного інтелекту, аналізуючи величезні обсяги фінансових даних, здатні виявляти аномалії та прогнозувати потенційні ризики з більшою точністю та швидкістю, порівняно з традиційними методами. Проте такі інновації створюють соціальні проблеми. По-перше, заміна людських робочих місць засобами автоматизації на основі штучного інтелекту викликає занепокоєння серед працездатного населення стосовно ймовірного безробіття й потреби у перекваліфікації робочої сили. Швидкі темпи технологічного прогресу вимагають від співробітників адаптації та отримання нових навичок. Однак не всі люди володіють необхідними навичками щодо ефективного використання цих інновацій, тому усунення цієї прогалини має вирішальне значення для соціально виваженого впровадження нових систем фінансового контролю.

По-друге, занадто чіткі алгоритмізовані задачі можуть призвести до дискримінаційної практики в таких сферах, як атестація співробітників або ж ухвалення рішення про отримання кредиту. З метою розв'язання або уникнення такого типу проблем необхідно визнати пріоритет людського чинника, зокрема у питаннях здійснення

контролю, ініціювати довгострокові програми інвестування у розвиток людського капіталу, забезпечити прозорість у розробленні алгоритмів.

Ще одним вагомим нововведенням є впровадження технології блокчейн для цілей фінансового контролю. Блокчейн уможливило безпечний і захищений від несанкціонованого втручання реєстр транзакцій, пропонуючи підвищену прозорість і можливість відстеження у реальному часі. Ця технологія є перспективною для покращення фінансової звітності, спрощення процедури аудиту, проведення безпечних транскордонних транзакцій тощо. Проте правовий статус інформації, що зберігається на блокчейн-платформах, залишається невизначеним. Виникають питання щодо правового статусу володіння даними, контролю доступу та відповідальності у разі помилок або неузгодженостей. Тому встановлення чітких правових меж стосовно технології блокчейн має вирішальне значення для її широкого впровадження й забезпечення відповідального управління інформацією.

Крім того, нині у системі фінансового контролю виникає все більша його залежність від аналітики великих даних, а конфіденційність і захист даних викликає занепокоєння. Підприємницькі структури опрацьовують величезні обсяги фінансових і особистих даних, створюючи таким чином підґрунтя для зловживань і несанкціонованого доступу. Нормативно-правові межі, такі як Загальний регламент захисту даних (General Data Protection Regulation, GDPR) у Європейському Союзі, спрямовані на захист конфіденційності особистих даних, тоді як проблемними моментами залишаються питання запобігання витоку даних. Саме тому компанії повинні знайти баланс між використанням можливостей великих даних у цілях фінансового контролю та захистом прав особи на конфіденційність за допомогою надійних засобів захисту даних.

Варто зазначити, що інновації у фінансовому контролі можуть вимагати від підприємницьких структур дотримання певних вимог відповідності. Такі вимоги відрізняються залежно від конкретної галузі чи юрисдикції, і компанії повинні гарантувати дотримання відповідних норм з метою уникнення правових колізій і негативних соціальних ефектів.

Технологічний прогрес спричинив революцію у системі фінансового контролю, запропонувавши безпрецедентні можливості для моніторингу, аналізу фінансових даних та управління ними. Автоматизовані процеси, аналітика даних і штучний інтелект дали змогу відстежувати фінансові операції в реальному часі, виявляти шахрайство та оцінювати соціальні ризики. Технологія блокчейн з децентралізованою та незмінною книгою даних (реєстром) пропонує підвищену прозорість і безпеку фінансових транзакцій. Крім того, алгоритми машинного навчання можуть визначати закономірності та аномалії, допомагаючи ухвалювати рішення та мінімізувати ризики.

Інновації у фінансовому контролі можна загалом розділити на дві базові категорії: технологічні рішення та процесно-орієнтовані рішення.

Технологічні рішення включають використання програмних застосунків, таких як системи планування ресурсів підприємства (Enterprise Resource Planning, ERP), для автоматизації фінансових процесів і проведення аналізу даних у реальному часі. Ці системи можуть допомогти оптимізувати фінансові операції, зменшити кількість помилок і раціоналізувати процес ухвалення рішень. Однак впровадження таких систем може бути ускладненим через необхідність акумулювати додаткові фінансові ресурси для придбання програмного забезпечення та навчання персоналу.

Процесно-орієнтовані рішення передбачають переформатування фінансових процесів з метою підвищення їх ефективності та стабільності. Така процедура передбачає реалізацію нової фінансової політики й запровадження процедур на основі фінансового бенчмаркінгу для порівняння показників з галузевими стандартами. Зауважимо, що процесно-орієнтовані рішення можуть бути економічно ефективнішими, ніж суто технологічні, однак вони вимагають більше часу та зусиль для впровадження.

Загалом розвиток інновацій у системі фінансового контролю має низку переваг. До абсолютних можна віднести покращення вартісних показників, зниження кількості та величини похибок, до відносних – підвищення ефективності загалом, перманентне інвестування в навчання персоналу, розроблення й реалізацію інноваційних проєктів, процеси, що вимагають дотримання конфіденційності.

Водночас впровадженню інновацій у фінансовому контролі може перешкоджати низка соціальних проблем. Так, опір змінам є поширеною проблемою, оскільки працівники доволі часто опираються новим технологіям чи процесам, з якими вони не знайомі. Відсутність розуміння інноваційних технологій або їх несприйняття також може стати перешкодою для реалізації інноваційних рішень, коли співробітники не зможуть ефективно використовувати нові системи. Також працівники можуть сприймати нові технології як загрозу безпеці роботи або порушення встановлених робочих процесів. Окрім того, з'являються культурні бар'єри для впровадження технологій, особливо в організаціях з традиційними структурами або ієрархічними стилями управління.

Ще однією важливою проблемою, яка потребує вирішення, є питання конфіденційності. Використання технологічних рішень, що передбачає збір і зберігання великих масивів особистих і фінансових даних, може спричинити занепокоєння стосовно безпеки й конфіденційності цих даних. Проблеми такого характеру можуть підірвати довіру між зацікавленими сторонами, перешкоджаючи впровадженню інноваційних систем фінансового контролю. Застосовуючи підхід, орієнтований на людину, підприємницькі структури можуть виходити за межі технологій, правил чи нормативних вимог, сприяючи розвитку культури розширення прав і можливостей, стійкості й етичного управління.

Не меншого занепокоєння додає цифрова нерівність, посилюючи соціальну нерівність загалом у частині доступу до технологій і вміння працювати з ними. Як новоствореним підприємницьким структурам, так і діючим малим чи середнім підприємствам може не вистачати ресурсів або досвіду для впровадження складних систем фінансового контролю, що, безумовно, збільшує розрив між великими корпораціями та дрібними суб'єктами бізнесу. Розв'язання таких соціальних викликів потребує, на наш погляд, прийняття комплексних стратегій, зорієнтованих на освітньо-інноваційну складову, інклюзивне навчання, що, своєю чергою, забезпечить інноваційний розвиток системи фінансового контролю окремих підприємницьких структур.

Актуальною проблемою, що потребує конкретного розв'язання, є дотримання правового статусу інформаційних ресурсів, що використовуються у системі фінансового контролю. Йдеться про збір, зберігання та використання особистих і фінансових даних відповідно до прийнятих законодавчих і нормативних вимог. У багатьох країнах прийняті закони й нормативні акти, які регулюють питання збору, зберігання та використання персональних даних. Чинна законодавча база, що регламентує роботу з інформаційними ресурсами, може спричинити певні труднощі у впровадженні інновацій у систему фінансового контролю з огляду на особливості нормативно-правової бази окремої країни.

Окрім цього, права інтелектуальної власності та угоди про конфіденційність регулюють питання володіння та використання власних алгоритмів, програмного забезпечення й інструментів аналізу даних, які використовують у системах фінансового контролю [8]. Для розрізнення прав та обов'язків щодо використання й захисту інформаційних ресурсів необхідно прописати чіткі правила та вимоги. Крім того, міжнародні стандарти й галузеві нормативні акти, такі як Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards, IFRS), впливають на розроблення й впровадження систем фінансового контролю в глобальному масштабі.

Оскільки підприємницькі структури мають дотримуватись принципів прозорості, підзвітності й ефективності, інноваційні технології у бізнес-середовищі відіграють важливу роль для формування системи управління фінансами. Однак у середовищі технологічного прогресу виникають заплутані мережі соціальних викликів і правових колізій, які вимагають обережної стратегії поведінки. Інноваційні рішення відкривають нові можливості для оптимізації процесів, покращення системи прийняття рішень і мінімізації ризиків. Від автоматизованих процесів до розширеної аналітики і штучного інтелекту – відповідні новітні технології за умови правильної стратегії дають змогу підприємницьким структурам залишатись у стані готовності до швидкоплинних змін соціального і правового середовища. Як важливістають питання отримання, зберігання й захисту даних, забезпечення права на їх конфіденційність.

Дотримання норм законів про конфіденційність даних, право інтелектуальної власності та низки галузевих стандартів стає першочерговим завданням, пов'язаним зі зниженням репутаційних ризиків і соціальних викликів у все більш турбулентному середовищі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, інновації в системі фінансового контролю підприємницьких структур мають важливе значення для забезпечення ефективного управління фінансами та іншими соціально-правовими відносинами. Варто наголосити, що впровадження цих інновацій супроводжується труднощами соціального характеру, як от опір змінам, нерозуміння або несприйняття новітніх технологій і проблеми конфіденційності. Інноваційність у системі фінансового контролю передбачає встановлення балансу між застосуванням новітніх технологій, дотриманням правових норм і реагуванням суспільства на нові виклики. Реалізуючи людиноцентричний підхід, підприємницькі структури можуть забезпечувати сталий розвиток, зміцнювати довіру між окремими працівниками, суб'єктами та суспільством загалом.

Важливим питанням, що потребує нагального розв'язання, є переосмислення правового статусу інформаційних ресурсів, які використовуються у фінансовому контролі. Попри ці та суміжні проблеми, потенційні переваги впровадження технологічних інновацій у фінансовий контроль роблять їх вигідною інвестицією для підприємницьких структур, які прагнуть покращити свої фінансові результати.

Загалом інновації в системі фінансового контролю підприємницьких структур мають величезний потенціал для підвищення прозорості, ефективності та підзвітності. Однак реалізація цих переваг залежить від вирішення соціальних проблем і подолання правових складнощів щодо інформаційних ресурсів. Розвиваючи культуру адаптивності, інвестуючи в освіту й навчання, забезпечуючи дотримання відповідних нормативно-правових актів, підприємницькі структури можуть ефективно використовувати інноваційні системи фінансового контролю для стимулювання сталого зростання та пом'якшення ризиків у дедалі складніших соціально-економічних системах.

Хоча впровадження таких інновацій, як штучний інтелект, блокчейн і великі дані, зумовлюють значний прогрес у системі фінансового контролю, вони водночас створюють соціальні та правові проблеми, що потребують ретельного аналізу й розв'язання. Вирішення проблем щодо переміщення ресурсів, чинника упередженості алгоритмів, власності на дані та конфіденційності є важливим для відповідального впровадження. Забезпечуючи прозорі правила ведення бізнесу, заохочуючи етичні практики розвитку та створюючи надійну правову базу, підприємницькі структури впроваджують технологічні інновації з одночасним пом'якшенням соціальних, економічних і правових ризиків. Лише завдяки збалансованому підходу можна реалізовувати новітні технології для підвищення ефективності та

цілісності системи фінансового контролю. Дотримання відповідних норм і прийнятих стандартів є важливим кроком для захисту персональних

даних клієнтів, зміцнення ділової репутації та невинного інноваційного розвитку підприємницьких структур на тлі соціальних викликів.

Література.

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України № 851-IV від 22.05.2003. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
2. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України № 2155-VIII від 05.10.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України № 361-IX від 6 грудня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
4. Про інформацію: Закон України № 2657-XII від 02.10.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
5. *Abu Daqar M.A.M., Arqawi S., Abu Karsh Sh.* Fintech in the eyes of Millennials and Generation Z (the financial behavior and Fintech perception). *Banks and Bank Systems*. 2020. № 15(3). P. 20-28.
6. *Blach J.* Financial Innovations and Their Role in the Modern Financial System – Identification and Systematization of the Problem. *Financial Internet Quarterly*. 2011. № 7(3). P. 13-26.
7. Financial Controls: What Are They, Best Practices, and How to Enforce Them. URL: <https://planergy.com/blog/financial-controls/>.
8. *Gallagher W.T.* What is a “Law and Society” Approach to Intellectual Property? Publications. 2009. 30p. URL: <http://digitalcommons.law.ggu.edu/pubs/30>.
9. *Mansurali A., Swamyathan R., Shanmugan J., Sajal K., Malini M.B.* Fintech Innovations in the Financial Service Industry. *Journal of Risk and Financial Management*. 2022. № 15. P. 287. URL: <https://www.mdpi.com/1911-8074/15/7/287>.
10. *Mayer F., Bofinger P.* Cryptocurrency competition: empirical testing of Hayek’s vision of private monies. *Financial Innovation*. 2024. № 10. URL: <https://jfin-swufe.springeropen.com/articles/10.1186/s40854-023-00600-4>.
11. *Nejad M.G.* Research on financial innovations: an interdisciplinary review. *The international journal of bank marketing*. 2022. № 06. P. 578-612. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJBM-07-2021-0305/full/html>.

References.

1. Pro elektronni dokumenty ta elektronnyj dokumentoobih: Zakon Ukrainy. (2003). [On electronic documents and electronic document management: Law of Ukraine]. № 851-IV dated May 22, 2003. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
2. Pro elektronnu identyfikatsiiu ta elektronni dovirchi posluhy: Zakon Ukrainy. (2017). [On electronic identification and electronic trust services: Law of Ukraine]. № 2155-VIII dated October 5, 2017. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.
3. Pro zapobihannia ta protydiuu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvan-niu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyschennia: Zakon Ukrainy. (2019). []. № 361-IX dated On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of criminal proceeds, the financing of terrorism and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction: Law of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
4. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy. (1992). [About information: Law of Ukraine]. № 2657-XII dated October 2, 1992. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
5. *Abu Daqar, M.A.M., Arqawi, S., Abu Karsh, Sh.* (2020). «Fintech in the eyes of Millennials and Generation Z (the financial behavior and Fintech perception)». *Banks and Bank Systems*. № 15(3). pp. 20-28. DOI: [https://doi.org/10.21511/bbs.15\(3\).2020.03](https://doi.org/10.21511/bbs.15(3).2020.03).
6. *Blach, J.* (2011). «Financial Innovations and Their Role in the Modern Financial System – Identification and Systematization of the Problem». *Financial Internet Quarterly*. № 7(3). pp. 13-26. Available at: https://www.researchgate.net/publication/270956977_Financial_Innovations_and_Their_Role_in_the_Modern_Financial_System_-_Identification_and_Systematization_of_the_Problem.
7. Financial Controls: What Are They, Best Practices, and How to Enforce Them. Available at: <https://planergy.com/blog/financial-controls/>.
8. *Gallagher, W.T.* (2009). What is a “Law and Society” Approach to Intellectual Property? Publications. Available at: <http://digitalcommons.law.ggu.edu/pubs/30>.
9. *Mansurali, A., Swamyathan, R., Shanmugan, J., Sajal, K., Malini, M.B.* (2022). «Fintech Innovations in the Financial Service Industry». *Journal of Risk and Financial Management*. № 15. pp. 287. Available at: <https://www.mdpi.com/1911-8074/15/7/287>.
10. *Mayer, F., Bofinger, P.* (2024). «Cryptocurrency competition: empirical testing of Hayek’s vision of private monies». *Financial Innovation*. № 10. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-023-00600-4>. Available at: <https://jfin-swufe.springeropen.com/articles/10.1186/s40854-023-00600-4>.
11. *Nejad, M. G.* (2022). «Research on financial innovations: an interdisciplinary review». *The international journal of bank marketing*. № 06. pp. 578-612. Available at: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJBM-07-2021-0305/full/html>.

Abstract.

Revak I., Pidkhomnyi O., Vynnyk S. Novations' development in the business structures' financial control system: social problems of implementation and legal status of information resources.

The article is devoted to studying the impact of the rapid development of financial technologies (fintech) on the system of financial control in business structures. The systemic changes in financial services thanks to fintech are highlighted, and its importance and challenges for modern business are emphasized. The article includes research on various fintech innovations, including digital payments, blockchain, artificial intelligence, and data analytics. The work examines social problems associated with introducing innovations and the legal status of information resources involved in financial control. The potential advantages and problems of introducing technological and financial innovations into the financial control system are substantiated. Adhering to ethical principles, including data privacy, transparency, and bias, was emphasized, especially when implementing blockchain and artificial intelligence innovations. The risks and

challenges associated with introducing fintech innovations in financial control were revealed, and the authors analyzed social aspects such as resistance to change, uncertainty in new technologies, and information confidentiality. An important consideration is also the legal status of information resources used in financial control. A few limitations and synergistic effects in the financial control of business structures, positive and negative aspects of innovations in the financial control system, and determination of ways to overcome existing challenges have been identified. The methodological basis of the article includes historical and logical methods, legal, ethical, comparative analysis, and data triangulation methods. The historical and logical method is used to analyze the evolution of financial and technological innovation. With the help of legal analysis, normative legal acts relating to the relevant sphere of social relations were studied. The ethical analysis allowed us to identify ethical guidelines for assessing the social and legal consequences of innovations in financial control. Comparative analysis has become the basis for comparing enterprise approaches to introducing innovations into the financial control system. Generalizing situational problems made it possible to evaluate the results of innovation implementation by business structures. The data triangulation method ensured the high reliability of the research results. The integration of these methods made it possible to obtain a comprehensive understanding of innovations in financial control, to study the social problems of their implementation, and to study the legal status of information resources in the context of relevant risks and challenges.

Keywords: business structures, innovative development, financial control, social risks, social challenges, information resources, legal information.

Стаття надійшла до редакції 25.12.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Ревак І.О., Підхормний О.М., Винник С.С. Розвиток інновацій у системі фінансового контролю підприємницьких структур: соціальні проблеми впровадження та правовий статус інформаційних ресурсів. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 1. С. 51-58.

Revak I., Pidkhoromnyi O., Vynnyk S. Novations' development in the business structures' financial control system: social problems of implementation and legal status of information resources. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 1, pp. 51-58.

УДК 35:659.2; JEL classification: D73; H83; L30
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-1-12>

ГРИНЕВИЧ Людмила Володимирівна¹, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри маркетингу, <https://orcid.org/0000-0002-4757-5106>

СОБОЛЕВ Вадим Григорович¹, кандидат економічних наук, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, <https://orcid.org/0009-0004-8893-6213>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Гриневич Л.В., Соболев В.Г. Теоретико-методологічні аспекти становлення комунікативної системи публічного управління.

У статті встановлено необхідність формування системи адміністративних комунікацій як способу забезпечення координативної діяльності суб'єктів державної, муніципальної, громадської влади та засобів масової інформації в управлінні суспільними процесами. Доведено, що становлення ефективної суспільної комунікації, підсистемою якої є комунікативний комплекс публічної влади, можливе за умови реформування системи публічного управління. Визначено теоретико-методологічні засади формування системи адміністративних комунікацій і розроблено її структурно-функціональну модель. Зроблено акцент на тому, що теоретичний опис комунікативного процесу в сучасному науковому дискурсі послугується різноманітними, причому іноді взаємовиключними гіпотезами, положеннями та підходами; доволі часто комунікацію як процес розглядають у вузьких сферах діяльності людини, і застосування використовуваних моделей для місцевого самоврядування виглядає проблематичним. Приділено увагу тому, що в умовах реформування державного управління в Україні одним з актуальних завдань є модернізація системи публічних комунікацій, наближення її до стандартів ЄС та передових країн світу, побудова ефективної моделі комунікативної діяльності органів державної влади. Визначено предмет і методи комунікативної взаємодії суспільних суб'єктів здійснення комунікативної публічної політики. Важливість комунікації в галузі державного управління і місцевого самоврядування полягає ще й у тому, що вона є надійним і постійним джерелом цінної інформації, яка потім використовується в управлінському процесі. Обґрунтовано, що комунікації публічного управління доцільно розглядати як сукупність підсистем інформаційно-спонукальних взаємодій. Зазначено, що загалом систему комунікацій публічного управління доречно визначити як взаємно узгоджені комплекси комунікативних горизонтальних і вертикальних, внутрішніх і зовнішніх, формальних і неформальних взаємодій суб'єктів суспільного простору (органів, організацій, установ і представників державної, самоврядної, громадської, медійної влади і громадян) на центральному, регіональному та місцевому рівнях, завдяки яким досягається координативність діяльності суб'єктів щодо управління суспільними процесами.

Ключові слова: комунікативна взаємодія, комунікативна стратегія, органи публічного управління, державне управління, засоби масової комунікації, інститути громадянського суспільства, комунікативна система публічного управління, місцеве самоврядування.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Упровадження європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі шляхом поступального розвитку в напрямках забезпечення розвитку, безпеки, відповідальності, гордості передбачає формування сучасної системи комунікацій для узгодженості взаємодії різних суспільних суб'єктів – владних (державного управління та місцевого самоврядування),

бізнесових структур, інститутів громадянського суспільства та громадян [1]. У формуванні суспільної комунікативної системи, відповідної сучасним глобалізаційним процесам та інформаційним технологіям, визначальна і координувальна роль належить відповідним органам публічного управління, оскільки «комунікація стає обов'язковою діяльністю сучасних демократій, забезпечуючи участь громадськості у прийнятті рішень і

¹Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця